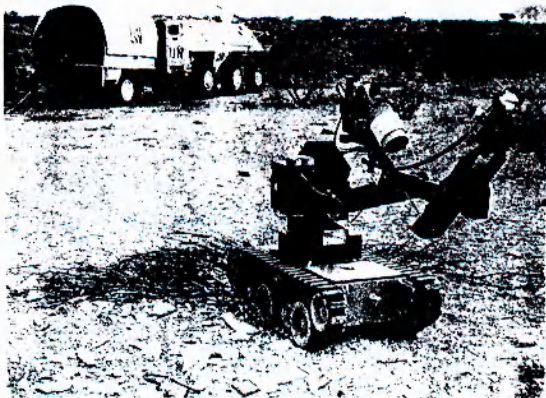

személyek védelmét, valamint a teljes mentesítést, mint háború utáni feladatot.

A Bundeswehr tüzserész járőre Szomáliában

LAZAR VILMOS HONVÉD EZREDES, UTASZTISZT,
ARADI VÉRTANÚ

Kenyeres Dénes alezredes

MH Szentgyörgyi Dezső Harcászati Repülőezred Kecskemét

Lázár Vilmos 1815-ben született a Torontál vármegyei Nagybecskerekén. Katolikus vallású, vagyontalan nemesi származású magyar (ormény eredetű). Iskoláit Temesváron végezte. Fiatalon 1834-ben a katonai pályára lépett. A 34. számú Vilmos porosz hercegről elnevezett, egri - kassai toborzású gyalogezredben kezdte katonai szolgálatát, mint hadapród. Áthelyezték az 1. számú Ferdinánd császár huszárezredbe. 1841-ben itt lett hadnagy. Azonban megunta a katonai szolgálatot s lemondott tiszti rangjáról. 1845. január 20-án kilépett a hadseregből.

Forradalmi korszak: Lázár Vilmos portréja.

LÁZÁR VILMOS

A leszerelés után visszavonult zemléni birtokára gazdálkodni. Megnősült. 1847. tavaszán a Központi Magyar Vasúttársaságnál dolgozott mint főpénztáros. 1848-ban ugyanitt az elnök mellett a titkár teendőket is ellátta. Érdeklődése, a márciusi események folytán a katonai pálya felé fordult. Az újonnan megalakult magyar kormány az újságokban felhívással fordult a nyugállományú és kivált tisztekhez, hogy jelentkezzenek a nemzetőrségbe. Lázár Vilmos Budán jelentkezett a Baldacci ezredes vezetése alatti felvételi bizottságnál.

1848. október 10-től főhadnagyi rendfokozatban kinevezték a 39. honvédszászlóaljba. Ordódy Kálmán őrnagy ajánlatára századossá nevezték ki az utászokhoz az 1. utászezredben mely Győrben állomásozott. A fiatal százados részt vett az alakulat szervezésében, majd a Győr előtti sáncok építési munkálataiban is. Kiváló képességű alparancsnok, elöljárói felfigyeltek tehetségére. Az év végére a túlerő ellen visszavonultak a honvéd csapatok, előbb a Tisza mellé, majd Torokszentmiklósról hátráltak az

utászok is. Matolai Etele honvéd utásztiszt szerint Lázár Vilmos kiváló szervező készségekről tett tanúbizonyságot. Jól kamatoztatta ismereteit az utász fegyvernemnél.

1849. február 1-től előléptették utászkari őrnaggyá, s kinevezték Répásy Mihály tábornok segédtitstjévé, aki a hadügyminisztériumban osztályvezető volt. Április 5-től Bereg, Ung és Zemplén hadmegyék parancsnokává nevezték ki.

Erélyes fellépésével rendet teremtett a közigazgatása alatt álló megyékben. Április 22-én Podheringnél szerencsésen visszaszorította a császári csapatokat. Április 27-én a 9. hadtest 2. dandárának parancsnokává nevezték ki Lázár őrnagyot. Május elején Dembinski parancsnoksága alatt szolgált Kassán és Eperjesen. Ekkor a parancsnoksága alá két zászlóalj gyalogság, egy század huszár és hat ágyúból álló hadosztály tartozott.

1849. június közepén kinevezték hadosztályparancsnokká. Főbb esztben vívott alakulata találkozó harcot az országba betört orosz csapatok előőrseivel. Somosnál is derekasan megállta hadosztálya a helyét, csak szívós, kemény ellenállás után hátráltak meg honvédek a többszörös orosz túlerő ellen. Megkezdődött a seregmentő visszavonulás Kassa, Hidasnémeti, Miskolc, Kápolna, Cegléd, Szolnok felé. Július 16-tól alezredessé léptették elő. A szőregi sáncok kiürítését és onnan a hátrálást Lázár alezredes hadosztálya fedezte. Ezekből a visszavonulást fedező hátrálásokból keményen kivette részét alakulata, szervezeten végezte el a rábízott nehéz feladatot.

1849. július 30-án kinevezték a 9. hadtest parancsnokává. A szőregi csatában, hősi bátorsággal ő vezette a rohamot a hídfő visszaroglalására, de eredménytelenül. A szőregi csatáról a Kozlony, a kormány hivatalos lapja is közölt beszámolót, ebben megemlítették Lázár alezredes nevét is:

... "méltányló dicsérettel említettik az élők között Lázár alezredes..." Hadteste részt vett az 1849. augusztus 9-én lezajlott vesztes temesvári csatában. Lázár helytállása megintcsak mintászerű volt. Nem rajta múlott a vereség. A csata után megtartott haditanácson Bem tábornagy Desseffy hadtestét is Lázárra bízta. Augusztus 17-én Bem tábornok Lázár Vilmost előléptette ezredessé.

Bem tábornok . augusztus 14-én rendeletet küldött Lázárnak:

"A magyar hadsereg fővezérségétől.

Nyílt rendelet.

Lázár Vilmos ezredes úrnak kötelességévé teszem Karánsebesre vonulni és a főparancsnokságot az ottani s onnan Orsováig lévő katonaság fölött által venni.

Kelt Lugoson, augusztus hó 14-én, 1849.

Bem"

Karánsebesre, majd Hátszegnek hátráltak csapatai, a fenti parancs értelmében.

Bem merész terveit őt is foglalkoztatták. Azonban a túlerővel szemben képtelen felvenni a harcot. A honvédsereg - közte az ő vezetése alatt álló hadtest is - demoralizálódott. Céltalannak, kilátástalannak látja a további harcot. Felvette az érintkezést az osztrák parancsnokkal, Karl von Simbschen vezérőrnaggyal. Szakálon lerakta a hadteste a fegyvereket a császári sereg előtt, 1849. augusztus 19-én. Mintegy 4600 fő tette itt le a fegyvert.

A hadifogoly tiszteket elválasztották a legénységtől. Előbb Sarkadra, majd Gyulára szállították őket. Lázár ezredes Gyulán a mai Kossuth Lajos utca 18. számú házban volt elszállásolva, augusztus 23-án Gyuláról Aradra szállították. Aradon 1849. szeptemberben a vértörvényszék megkezdte a tábornokok és volt hadtestparancsnokok kihallgatását, hogy koholt vádak alapján ítélkezhessenek felettük. Lázár ezredes a második kihallgatásán 1849. szeptember 15-én délután az alábbiakat nyilatkozta - többek között - a bíróságon:

"...A magyar kormány katonai kitüntetését nem kaptam meg...". Ebben igaza volt, mert őt valóban nem tüntette ki a kormány érdemrenddel. Bűnéül rótták fel, hogy mindvégig kitartott a forradalom ügye mellett s főleg azt, hogy hadtestet vezényelt. A bíróság az ítéletét szeptember 26-án hozta meg, melyet október 5-én hirdetett ki az elítélteknek.

Lázár Vilmos ezredest löpor és golyó általi halálra ítélték.

Lázár utolsó leveleiben búcsúzott szeretteitől.

"én nem akarom átkozni a végzést, én boldogító

szerelmedben öt évet és majd két hónapot éltem... - Adj gyermekeink mindegyikének, ha kilép a világba, egy emléket tőlem - élő jeléül annak, hogy az, aki becsületesen és tisztán élte egész életét - nyugodtan bír meghalni..."

A halálos ítéletet 1849. október 6-án a reggeli órákban hajtották végre. A sorban balról ő volt az első. Holttestét a kivégzés színhelyén az aradi vár sáncarkában hantolták el. Maradványait - hosszas keresés után - 1913-ban találták meg. Végso nyughelye a tábornok társaihoz hasonlóan neki is az aradi emlékoszlop kriptájában lett. Ma is ott nyugszanak csontjai.

Lázár Vilmos honvéd ezredes, aradi vértanú becsülettel szolgált a szabadságharc szent ügyét. Esküje szellemében hűen kitartott a honvéd seregben. Nem menekült el külföldre, bátran nézett szembe az osztrák hadbíróssággal. A magyar kormány és katonai elöljárói méltányolták katonai tudását és tehetségét. Ezért is kapott seregtestet, s ezredesi rendfokozatot. Tetteivel szolgált meg a bizalmat. Az egykori utásztiszt a magasabb beosztásaiban, más szolgálati feladatokat is kiválóan oldotta meg. Talán túl jól is, ezért jutott az osztrák hadbírók elé, akik nem tudták neki megbocsájtani, hogy hősiiesen harcolt a birodalmi seregek ellen.

Felhasznált irodalom.

- Bona Gábor: Tábornokok és torzstisztek a szabadságharcban.
Budapest, Zrínyi Katonai Kiadó. Második bővített kiadás. 1987.
- Matolai Etele: Visszaemlékezéseim honvéd életemre Sátoraljaújlýhely. 1883.

MŰSZAKI KATONÁK RÉSZÉRE ADOMÁNYOZOTT JELVÉNYEK III.:

A Magyar Néphadsereg kitüntetô jelvényei

Kenyeres Dénes alezredes
MH Szentgyörgyi Deszô Harcászati Repulôezred